

Riktlinjer för rapportering och utredning om missförhållanden eller risk för missförhållanden – lex Sarah

Tillämpningsområde och lagrum

Rapportering enligt lex Sarah ska tillämpas inom socialtjänsten, i verksamheter enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade inklusive där assistansersättning är beviljad enligt socialförsäkringsbalken. Bestämmelserna om skyldigheten att rapportera och utreda samt avhjälpa och undanröja missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden regleras i 7 kap. 6§ och 14 kap. 3-6 §§ Socialtjänstlagen (2001:453), i 23 e§ och 24b-24e§§ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, SOSFS 2011:5.

Riktlinjer för rapportering och utredning om missförhållanden eller risk för missförhållanden är gemensamma för Kommunstyrelsens, Barn- och skolnämndens och Vård- och omsorgsnämndens verksamheter. Detaljerade tillvägagångssätt för hur aktiviteterna ska utföras och hur ansvarat för utförandet är fördelat återfinns i respektive verksamhetsområdes beslutade rutiner.

Syfte

Lex Sarah är en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet är att komma tillrätta med brister i den egna verksamheten och förhindra att liknande missförhållande uppkommer igen.

Rapporteringsskyldigheten

Skyldigheten att rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden ska gälla för den som fullgör uppgifter inom socialtjänsten. Den som fullgör uppgifter är:

- anställd
- uppdragstagare
- praktikant eller motsvarande under utbildning
- deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program

Information till de rapporteringsskyldiga

Information om skyldigheten att rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden ska ges till den som omfattas av skyldigheten när hen påbörjar en anställning, ett uppdrag, en praktikperiod eller liknande. Informationen ska därefter ges återkommande. Den rapporteringsskyldige ska även få information om vem som är mottagare av rapporten om missförhållanden eller risk för missförhållanden.

Vad som ska rapporteras

Rapporteringsskyldigheten gäller missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden som drabbar en eller flera enskilda som får insatser eller kan komma ifråga för insatser inom socialtjänsten. Med missförhållanden avses såväl utförda handlingar som handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl har underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa.

Missförhållanden kan även gälla något som händer mellan brukare/vårdtagare som får insatser i en verksamhet, så som hot, våld, sexuella övergrepp etc. Med påtaglig risk för ett missförhållande, som ska rapporteras, ska avses att det är fråga om uppenbar och konkret risk för ett missförhållande.

Rapporten om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande ska genast lämnas till den som bedriver verksamheten.

Omedelbara åtgärder

Den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten ska omedelbart när en rapport har tagits emot vidta de nödvändiga åtgärder som situationen kräver.

Utredningsförfarandet

Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, ska dokumenteras, utredas och avhjälpas eller undanröjas utan dröjsmål. Dokumentationen av utredningen ska enligt 5 kapitlet i Socialstyrelsens föreskrifter (2011:5) utvisa

- vad det rapporterade missförhållandet eller risken för ett missförhållande har bestått i och vilka konsekvenser det har fått eller kunde ha fått för den enskilde
- när den muntliga eller skriftliga rapporten har tagits emot
- när och hur missförhållandet eller risken för ett missförhållande har uppmärksamats
- när missförhållandet har inträffat
- de orsaker till missförhållandet eller risken för ett missförhållande som har identifierats
- om något liknande har inträffat i verksamheten tidigare och i så fall varför det har inträffat igen
- bedömningen av om något liknande skulle kunna inträffa igen

Av dokumentationen ska det även framgå

- vilka åtgärder som har vidtagits för att undanröja eller avhjälpa missförhållandet eller risken för ett missförhållande samt tidpunkt för dessa
- vad som i övrigt har framkommit under utredningen
- vilket beslut eller ställningstagande som utredningen har avslutats med

För varje uppgift som dokumenteras under utredningen ska det framgå

- vilket datum uppgiften dokumenterades
- varifrån uppgiften kommer
- vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar
- vem (namn och befattning eller titel) som har dokumenterat uppgiften

Den enskilde som berörs bör alltid underrättas om ett missförhållande som har inträffat.

Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

Utredningen ska avslutas med ett beslut eller ett ställningstagande huruvida det rör sig om ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande. Om så är fallet ska en anmälan snarast göras till IVO (14 kap. 7§ SoL och 24 f§ LSS). Anmälan till IVO görs på en särskild blankett.

Anmälan till IVO kan göras innan utredningen är klar. Utredningen ska i dessa fall lämnas in till IVO så fort den har färdigställts och senast två månader efter det att anmälan gjorts.

Information till utskott och nämnd

Rapport och utredning om missförhållanden eller påtagligt risk för missförhållanden ska rapporteras till ansvarigt utskott eller ansvarig nämnd.

Sammanställning och analys

Utöver att utreda inkomna rapporter var för sig ska rapporter även sammanställas och analyseras. Detta för att den som bedriver verksamheten ska kunna se mönster eller trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet.